

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tutkimus- ja innovaationeuvosto
Forsknings- och innovationsrådet

Tutkimus- ja innovaationeuvosto

Muistio

Kokous 2/2025

Aika: Perjantai 6.6.2025 klo 11.30–12.45

Paikka: Valtioneuvoston juhlahuoneisto, Eteläesplanadi 6

Osallistujat:

Ministerijäsenet

pääministeri Petteri Orpo, puheenjohtaja

valtiovarainministeri Riikka Purra

elinkeinoministeri Wille Rydman

maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

valtiosihteeri Mikaela Nylander (opetusministeri Anders Adlercreutzin sijaisena)

Asiantuntijajäsenet

johtaja Riikka Heikinheimo, Elinkeinoelämän keskusliitto

rehtori Sari Lindblom, Helsingin yliopisto, 2. varapuheenjohtaja

managing partner Inka Mero, Voima Ventures

rehtori Vesa Taatila, Turun ammattikorkeakoulu

toimitusjohtaja Antti Vasara, VTT

Pysyvät asiantuntijat

strategia- ja tutkimusjohtaja Olli Kärkkäinen, valtiovarainministeriö

johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (ylivohtaja Sirkku Linnan sijaisena)

teollisuusneuvos Maija Lönnqvist, työ- ja elinkeinoministeriö (osastopäällikkö Juhapekka Ristolan sijaisena)

pääjohtaja Paula Eerola, Suomen Akatemia

pääjohtaja Lassi Nojonen, Business Finland

Muut osallistujat

valtiosihteeri Risto Artjoki, valtioneuvoston kanslia

valtiosihteeri Päivi Nerg, maa- ja metsätalousministeriö

erityisavustaja Lars Aikala, työ- ja elinkeinoministeriö

erityisavustaja Katri Manninen, valtioneuvoston kanslia

erityisavustaja Johanna Mantere, opetus- ja kulttuuriministeriö

erityisavustaja Emmi Venäläinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Sihteeristö

pääsihteeri Johanna Moisio, valtioneuvoston kanslia

johtava asiantuntija Antti Pelkonen, valtioneuvoston kanslia

johtava asiantuntija Harri Länsipuro, työ- ja elinkeinoministeriö
johtava asiantuntija Jussi Alho, opetus- ja kulttuuriministeriö

1. Kokouksen avaus, päätösvaltaisuuden toteaminen ja ajankohtaiset asiat

Pääministeri Orpo avasi kokouksen klo 11.29 ja totesi kokouksen päätösvaltaiseksi.

Pääministeri totesi TKI-politiikan ja -toiminnan strategisten valintojen tilanteesta, että neuvoston valmisteleva kokoonpano teki pyydetysti esityksen strategisiksi valinnoiksi maaliskuussa. Tämän jälkeen on käyty poliittisella tasolla keskustelua valinnoista ja erityisesti niiden toimeenpanosta. Valmistelua jatketaan neuvoston valmistelevan kokoonpanon esityksen pohjalta. Valmistelevaa kokoonpanoa pyydetään nyt tekemään esitys valintojen toimeenpanon mallista niin, että valintoja syvennetään ja konkretisoidaan toimeenpanovaiheessa eri toimijoiden yhteistyössä. Toimeenpanossa huomioidaan mm. osaja-, kasvu- ja tuottavuusnäkökulmat. Tavoitteena on, että neuvosto päättää valintakokonaisuudesta ja sen toimeenpanosta syksyllä.

Pääministeri kiitti strategisten valintojen valmisteluun osallistuneita tähänastisesta työstä. Hän korosti jatkoa ajatellen määrätietoisuuden etenemisen ja konkreettisen tekemisen merkitystä, ja nosti esimerkiksi pk-sektorin ja ammattikorkeakoulujen roolin. Hän totesi julkisen talouden tilanteen olevan vakava ja uudistusten purevan talouskasvuun viiveellä. Valtion TKI-panostukset yhdessä yksityisen sektorin kanssa ovat merkittäviä ja ne luovat uskoa tulevaisuuteen. Pääministeri toivoi, että seuraavaan neuvoston kokoukseen tuotaisiin muutamia esimerkkejä isommista T&K-hankkeista sekä kooste T&K-rahoituksen linjausten jalkautuksesta.

Pääministeri esitti kiitokset henkilöille, joille kokous oli tällä erää viimeinen. Neuvoston jäsenistä ovat vaihtumassa ministeri Rydman ja toimitusjohtaja Antti Vasara. Sihteeristöstä on vaihtumassa Harri Länsipuro hänen siirtyessään toisen työnantajan palvelukseen.

Merkittiin edellä mainitut asiat tiedoksi.

2. Valtion T&K-rahoituksen käytön ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointisuunnitelma (liitteet 1–3)

T&K-rahoituslain mukaisesti valtioneuvosto seuraa julkisten ja yksityisten tutkimus- ja kehittämistoiminnan menojen kehitystä. Tutkimus- ja innovaationeuvoston tehtävä on yhteensovittaa ja seurata T&K-rahoituslain toimeenpanoa sekä monivuotisen T&K-rahoituksen suunnitelman valmistelua ja toimeenpanoa (VNA 962/2023). Johtava asiantuntija Antti Pelkonen esitteli valtion T&K-rahoituksen käytön ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointisuunnitelmaa.

Antti Pelkonen esityksen jälkeen neuvosto kävi asiasta keskustelun. Keskustelussa kiitettiin hyvää seurantakokonaisuuden valmistelusta. Suunnitelmaa pidettiin tasapainoisena ja suhteessa vastaaviin kansainvälisiin verrokkeihin toimivana. Pohdintaa herätti indikaattorien suuri lukumäärä ja kokonaisuuden toimivuus johtamisen välineenä ja kapeikkojen tunnistamisessa.

Keskustelussa korostettiin lisääntyvään T&K-rahoitukseen liittyvää vastuuta sen käyttämisestä yhteiskunnallisia päämääriä – kuten tuottavuuden kasvua – silmällä pitäen. Seuranta nähtiin äärimmäisen keskeisenä. Esiin nostettiin tarve lyhyen aikajänteen vaikuttavuuteen, erityisesti talouskasvuun, sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteistutkimukseen ja siihen liittyviin rahoitusinstrumentteihin. Toisaalta korostettiin sitä, että T&K-toiminnan aikajänteet ovat pitkiä ja tärkeimmät vaikutukset näkyvät vasta vuosien päästä. Molemmat aikajänteet on huomioitava. Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhteistyön merkitystä painotettiin. Kiinnostavana teemana nostettiin esiin myös T&K-verokannustimien toimivuus. Todettiin, että ensimmäinen varsinainen T&K-rahoituslain mukainen tarkastelupiste on vuoden 2026 syksyllä.

Seurannan toimeenpanon osalta korostettiin, että TKI-järjestelmän eri toimijat keräävät ja tuottavat jo nykyisellään paljon seurantatietoa. Seurannassa tuleekin hyödyntää niiden työtä, välttää päällekkäisyyksiä ja edistää yhteistyötä. Myös parlamentaarisen TKI-seurantaryhmän merkitykseen kiinnitettiin huomiota. Seuranta- ja arviointisuunnitelmaan sisältyvää ajatusta T&K-politiikan ja -rahoituksen vaikuttavuuden tutkimusohjelmasta toisaalta kannatettiin, toisaalta esitettiin että tietopohjaa voitaisiin parantaa muuten eri toimijoiden yhteistyötä vahvistamalla. Esitettiin että mahdollisessa ohjelmallisessa kokonaisuudessa otettaisiin huomioon TKI-järjestelmän kehittämisessä katveeseen jääneitä aiheita, esim. aineeton pääoma.

Seurannassa ehdotettiin tarkasteltavan T&K-toiminnan rahoituksen käyttöön liittyviä, esim. geopoliittisia, riskejä. Lisäksi seurantaan ja arviointiin toivottiin tulevaisuutta ennakoivaa otetta TKI-järjestelmän kehittämiskohteista. Viestinnän osalta esitettiin toivomus, että huomiota kiinnitettäisiin yleistajuiseen ja kansainväliseen viestintään. Kasvukosysteemien näkökulmasta esiin nostettiin uudet yritykset ja ns. superkasvajaiset mahdollisina mittareina. Keskustelussa esitettiin lisäksi joitakin teknisiä huomioita indikaattoreihin, otettavaksi huomioon jatkotyössä. Tulevaisuudessa myös tekoälyn mahdollisuuksia toivottiin hyödynnettävän seurannassa.

Keskustelun päätteeksi pääministeri kertoi keskusteluista, joita on käyty mahdollisuuksista tavoitella eurooppalaista tekoälyn gigatehdasta Suomeen.

Pääministeri kiitti erinomaisesta keskustelusta. Neuvosto hyväksyi esitetyn seuranta- ja arviointisuunnitelman. Ensimmäinen seurantaraportti valtion T&K-rahoituksen käytöstä valmistellaan syksyllä 2025.

3. 4 %:n T&K-tavoite ja T&K-henkilöstö (liite 4)

Neljän prosentin T&K-menotavoite eli julkisen T&K-rahoituksen vipuvaikutus, T&K-intensiivisempi yhteiskunta ja osaamiseen pohjautuva talouskasvu saavutetaan vain, jos T&K-osaajien ja T&K-henkilötyövuosien määrä kasvaa kestävästi kaikilla sektoreilla. Arvioiden mukaan osaavia ihmisiä tarvitaan T&K-toimintaan vuoden 2030 loppuun mennessä kymmeniätuhansia lisää. Johtaja Erja Heikkinen esitteli tilastotietoon perustuvia arvioita osaajatarpeesta. Hän korosti, että korkeakoulujen ja yritysten T&K-yhteistyössä on pyrittävä molemminpuoliseen hyötyyn, ja otettava huomioon se, että korkeakouluissa akateeminen henkilöstö sekä tekee TKI-työtä että kouluttaa osaajia.

Neuvosto kävi osaajatarpeesta keskustelun. Siinä korostettiin T&K-henkilöstön riittävyyden olevan välttämätön edellytys T&K-menotavoitteen saavuttamiseksi. Osaaminen kertyy oppilaitosten lisäksi myös yrityksissä. Kysymykseksi nostettiin korkeakoulujen tarjoaman osaamisen relevanssi yrityksille sekä tarve keskustella osaamisessa tutkintojen ohella kyvykkyyksistä. Todettiin, että yritykset eivät tee T&K-toimintaa itsetarkoituksellisesti, ja

pidettiin hyvänä kuulla yrityksiä niiden tarpeista. Keskustelussa otettiin esiin myös tutkimuslaitosten ja niiden perusrahoituksen merkitys osaamiselle.

Keskustelussa esitettiin kysymys Suomen kyvystä pitää korkeakouluista valmistuvat kansainväliset henkilöt maassa. Todettiin, että korkeakouluissa opiskelevista kansainvälisistä opiskelijoista valtaosa haluaisi jäädä Suomeen. Haasteeksi muodostuu usein riittävä kielitaito, harjoittelupaikkojen saaminen, siirtyminen työelämään sekä joillain aloilla kova kansainvälinen kilpailu osaajista. Riittävää kielitaitoa ei saavuteta parissa vuodessa. Erityisesti pk-yritysten, kasvuyritysten ja isojen kansainvälisten yritysten osalta nähtiin mahdollisuuksia työllistymisessä. Keskustelussa esitettiin toive alakohtaiseen osaajatarkasteluun, lisäksi kansainvälisen vertailukelpoisuuden rinnalla olisi kyettävä tilastoimaan tavoilla, jotka huomioivat T&K-toiminnan nykyluonteen.

Pääministeri Orpo, ministerit Essayah, Purra ja Rydman sekä valtiosihteeri Artjoki poistuivat klo 12.40 pääministerin kiitettyä osallistujia, toivotettua hyvää kesää ja siirrettyä kokouksen puheenjohtajuuden varapuheenjohtaja Lindblomille.

Pääsihteeri Moisio totesi, että keskustelun syötteet otetaan huomioon seurantaraportin valmistelussa.

Merkittiin esitys ja keskustelu tiedoksi.

4. Muut asiat

Pääsihteeri Moisio totesi seuraavan neuvoston kokouksen olevan tiistaina 16.9. klo 12.00 – 13.30 ja syksyn toisen kokouksen keskiviikkona 26.11. klo 10.00–11.30. Neuvoston valmisteleva kokoonpano pitää kokoukset ennen näitä kokouksia.

5. Kokouksen päättäminen

Varapuheenjohtaja Lindblom toivotti kaikille hyvää kesää ja päätti kokouksen klo 12.43.

Liitteet:

- Liite 1. Valtion T&K-rahoituksen käytön ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointisuunnitelma
- Liite 2. T&K-rahoituksen seurantaindikaattorien kuvaus
- Liite 3. Esitysmateriaali: Valtion T&K-rahoituksen käytön ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointisuunnitelma
- Liite 4. 4 %:n T&K-tavoite ja T&K-henkilöstö